

IZ ŽIVLJENJA LOŠKEGA PLEMSTVA V 17. STOLETJU

Prebivalstvo Škofje Loke je bilo v 17. stol. družbeno močno diferencirano. V vrstah meščanov so bili pač najštevilnejši mali obrtniki, ki so se istočasno bavili tudi z drobno kramarijo. Vsekakor pa niso bili izjemen pojav trgovci, ki jih je trgovina vodila v daljni svet; le-ti so si s podjetnostjo ustvarjali trdne gospodarske temelje ter so se znali kot premožni meščanski sloj uveljavljati pri vodstvu mestne uprave. Mestnemu prebivalstvu pa je dajalo poseben pečat sicer maloštevilno plemstvo, ki je deloma potekalo iz slovenskih vrst (npr. Lukančiči, Paplerji, Oblaki-Wolkenspergi), sicer pa je bilo večinoma tujega, zlasti nemškega pokolenja. Loško plemstvo, ki je v veliki meri zavzemalo važna mesta pri upravi loškega gospodstva, je nakupovalo v Škofji Loki nepremičnine in se skušalo s privilegiji čimbolj ločiti od drugega mestnega prebivalstva.

V te vrste je sodila rodbina **Fürnpfeil**, ki je izvirala iz Freisinga. Iz te rodbine je potekal **Korbinijan Fürnpfeil pl. Pfeilhaimb**, ki ga je kot 17-letnega mladeniča 1614 zanesla pot iz Freisinga v Škofjo Loko, kjer mu je skozi desetletja pripadala važna vloga v vrstah gosposčinskega nameščenstva in kjer je našel tudi poslednji dom. Le tri leta za njim je prišel v Škofjo Loko tudi njegov mlajši brat **Sigmund**.¹ V zvezi s Korbinijanom so ohranjeni mnogi podatki, ki govore predvsem o njegovem zasebnem življenju in obenem odkrivajo marsikatero podrobnost, pomembno za zgodovino same Škofje Loke. Članek temelji predvsem na rokopisu, ki ga je zapustil genealog in lastnik starološkega gospodstva Janez Gothard pl. Hertenfels.²

Celih 29 let je Korbinijan prebil v svojstvu gosposčinskega **protipisarja**, ki je bil po položaju prvi za loškimi oskrbnikom oziroma glavarjem (f. 149). V tem razdobju mu je nekaj let (1624—1627) začasno pripadala funkcija oskrbnikovega namestnika.³ Kot protipisar je nasledil Gašperja Grundlerja († 1617), spočetka samo kot upravljavec, nato (1618) je bil nastavljen z dekretom (f. 137'). Instalacija je bila slovesna, kajti prav v tem času je nastopil v Freisingu nov škof Vid Adam, ki so mu po stari navadi ob nastopu podložniki morali priseči zvestobo. Tako je prišel v Škofjo Loko poseben škofov komisar, ki je na gradu zaprisegel loško meščanstvo, župane s podložniki, pa tudi fužinarje iz Železnikov in poljanskih Hobovš. Vsem tem je naročil, da jih veže pokorščina do oskrbnika in spoštovanje do protipisarja (f. 139).

Grundlerja je Fürnpfeil nasledil tudi v zakonu, kajti 1618 se je **poročil** z njegovo vdovo Ano Marijo. Iz ženitovanjske pogodbe je razvidno, da je nevesta prinesla 100 gld. dote. Enako vsoto je dodal ženin kot jutrnjo (darilo moža ženi) in nadaljnjih 100 gld. je primaknil kot zaženo, ki ga je po običaju nevesta dobila le v užitek in ga je bilo treba po moževi smrti vrniti njegovim dedičem.⁴ Glede premičnin je bilo določeno, da bo ostalo v skupni lasti, kar

si bosta skupno pridobila (f. 137'). Poročni obred je opravil loški prošt v prisotnosti prifarškega župnika, kaplana pri sv. Trojici na Placu, loškega oskrbnika Jakoba Fankhla in njegove žene, pet mestnih svetovalcev in loškega mestnega pisarja ter njegove žene (f. 138, 138'). Zakoncema so se rodili trije otroci. Medtem ko je najmlajša umrla v otroških letih, sta se oba sinova posvetila duhovniškemu stanu. Starejši sin Korbinijan je stopil v kapucinski red, mlajši Janez Krizostom je šel k jezuitom. Korbinijan je kot fr. Konstantin imel novo mašo v šentjakobski cerkvi (1643, f. 139', 145', 147, 152, 152').

V teh letih je po loškem ozemlju zelo odmevala **valutna zmeda** na Kranjskem, kjer so bili spričo živahne trgovine z Italijo v obtoku mimo avstrijskih novcev zlasti beneški, ki so se pa v zadnjih desetletjih 16. stol. slabšali.⁵ Ob različnih novcih, ki so krožili po deželi, je prišlo občasno do prave panike na gospodarskem polju. Tako naj bi znašala po našem viru relacija med beneško srebrno krono in goldinarjem 1:12, medtem ko je npr. bilo moč dobiti 1633 beneško krono za 1 gld. 10 krc.; podobno je bilo s tolarjem, ki so ga plačevali tedaj po 10 gld., a 1602 in 1611 je veljal komaj 1 gld. 10 krc.⁶ S tem v zvezi je prišlo do draginje, kakor je ni nihče pomnil. Če je bilo npr. prej možno dobiti jezdnega konja za 40—50 tolarjev, je sedaj veljal 200—300 tolarjev; sol je bila prej po 6 krc., sedaj po 1 gld. 36 krc.; 1 star pšenice je prej veljal 4 gld., sedaj mu je zrasla cena na 28—30 gld. Taka strašna zmeda se je seveda pokazala le trenutno; saj toži npr. isti vir, kakšna stiska je vladala npr. 1629, ko je veljal 1 star pšenice 10 gld. 40 krc., torej skoraj trikrat manj kot nekaj let prej (f. 141, 141', 143). V takih razmerah je mnogo ljudi stradalo, povsod je bilo srečati berače (f. 142'), razumljivo pa je, da so se mnogi znali okoriščati s špekuliranjem.

Korbinijanu Fürnpfeilu situacija vsekakor ni bila v škodo. Tretji otrok se mu je 1623 rodil že v lastni hiši, ki jo je kupil od Schreiberja (f. 140'). Da mu je **premoženje hitro raslo**, dokazuje tudi njegova ustanova v sklopu bratovščine Rešnjega telesa. Že ob porajanju bratovščine je 1629 prišel na misel, da bi omogočil določene slovesnosti za duhovnika, ki nese popotnico bolniku. Te slovesnosti so podrobno obravnavali sicer šele v ustanovnem pismu 1641, ko je Fürnpfeil položil 200 gld. in določil, v kakšne namene se uporabijo obresti, vendar je bila Škofja Loka na njegovo pobudo deležna prvič takih ceremonij že 1629. V sprevodu so šli štirje šolarji, napravljeni v posebne koretlje. Eden je nosil zastavico s križem, dva laterne z voščeniimi svečami, četrti je zvončk-ljal. Vsi so peli Pange lingua, za kar so dobili vsak po 1 krc. Cerkovniku, ki je nosil posebno nebo (creuzfändlein), sta pripadala 2 krc. Ustanovno pismo je dalje določalo, da opravi duhovnik letno v ponedeljek po Rešnjem telesu pri oltarju bratovščine mašo zadušnico za rodbino Korbinijana Fürnpfeila, za kar dobi 24 krc., 20 krc. je prejel učitelj, 8 krc. pa šentjakobski cerkovnik, ki je napravil mrtvaški oder, nanj pritrdil Fürnpfeilov grb in ob oder postavil štiri voščene sveče (f. 142', 160).

Na trdnější gospodarski položaj Fürnpfeila kaže tudi njegova **druga poroka**. Dne 11. 6. 1636 mu je namreč umrla prva žena, 5. 10. istega leta se je pa že na novo zaročil, in sicer z Marijo, hčerjo Jurija Standlerja, in 7. 1. 1637 je sledila poroka. Iz ženitovanjskega pisma je razvidno, da so bili deleži dvakrat večji kot pri prvi poroki (po 200 gld.) in da je Fürnpfeil tedaj imel med drugim tudi dohodke iz desetini, ki so mu jih dajali posamezni grunti po Sorškem polju (7 njih v Spodnjem Bitnju, 1 na Lipici, 1 na Godešču) in po poljanski župi. Za primer smrti naj bi se premoženje delilo na tri dele: en del naj bi pripadel otrokom iz prvega zakona, en del otrokom iz drugega zakona,

en del preživelemu zakoncu; kolikor ne bi bilo otrok iz drugega zakona, naj bi se imetje delilo na polovico (f. 145, 145', 163—164), kar pa ni prihajalo v poštev, ker so izšli iz tega zakona trije otroci (f. 145', 149', 180').

Nekaj let na to (1641) je Korbinijan Fürnpfeil kupil od Kristijana Siegesdorferja njegovo polovico tim. **Siegesdorferjeve hiše** (= današnja Kasarna) za 650 gld. in 26 beneških kron, zraven je pa primaknil še 11 dukatov v počastitev prodajalčeve gospe; kmalu nato se je preselil v to hišo z rodbino in služinčadjo (f. 147). Hiša je sodila med oproščene, tj. take, ki jih je zemljiški gospod s posebnim oprostilnim pismom odvezal nekaterih obveznosti; tako ni bilo treba od Kasarne plačevati nikakih davkov, prav tako niso vezale lastnika te hiše nikake meščanske dolžnosti.⁷ — V Škofji Loki se je pa v službi freisinškega gospostva uveljavil tudi Korbinijanov brat Sigmund, ki je sčasoma postal kaščar⁸ in si pridobil do 1636 svojo hišo.⁹

V času, ko si je loško vodilno meščanstvo znalo krepiti svoje gospodarske temelje, so se finance freisinške škofije vse bolj majale. V tridesetletni vojni je bilo namreč freisinško ozemlje na Bavarskem ponovno in ponovno torišče hudih bojov. Obupno finančno stanje je škofija skušala med drugim reševati tudi s posojili.¹⁰ Tako srečamo med upniki tudi Korbinijana Fürnpfeila, ki je posodil škofiji 1100 srebrnih kron,¹¹ pa tudi njegovega brata Sigmunda, ki je priskočil škofiji na pomoč s 1000 gld. posojila. Upnikom je gospostvo navadno na račun obresti zastavljalo razne desetine. Korbinijanu je npr. na tej osnovi pripadal važen dohodek v Virmašah in Vincarjih.¹²

Sredi let takega vzpona je nastopil v Škofji Loki mesto loškega oskrbnika **Hans Wangnerekh**, ki ga je instaliral freisinški komisar (1628). Ko se je naslednjega leta po kratkem bivanju v Freisingu Vangnerekh vrnil v Škofjo Loko s pravkar poročeno ženo, je bil tod izredno slovesno sprejet. Daleč zunaj mesta proti Virmašam so ga pričakali postrojeni loški meščani in kmetski podložniki. Sprejema se je udeležila pod mestno zastavo večina meščanov, med njimi so bili nekateri na konjih. Udeležbo kakih 300 kmetov pod gosposkiško zastavo je organiziral Korbinijan Fürnpfeil; na čelo jim je postavil Marka Pečaherja st. kot stotnika in njegovega sina Marka kot fenriha (f. 142).

Ko je stal Wangnerekh na čelu loškega gospostva že skoraj 20 let, ga je škof pritegnil v Freising kot maršala (stallmeister), za loškega **oskrbnika** pa je postavil Korbinijana Fürnpfeila. V smislu Fürnpfeilovega memoriala naj bi pred odhodom Wangnerekha iz Škofje Loke skupno s prifarškim župnikom in Pečaherjem inventarizirali na gradu ondotne premoščine. Ker je bil grad skoraj prazen, kar je bilo zelo neprijetno zaradi gostov, bi se bilo treba pogovoriti z Wangnerekhom, da pusti na gradu tri postelje, od katerih je bila ena iz orehovega lesa, v veliki sobi bi morale ostati tri mize, sicer pa še nekaj drugih miz in stolov.¹³ Naslednje leto se je Korbinijan Fürnpfeil preselil na grad z vso rodbino in služinčadjo (1648). Na dan preselitve so bile zvečer v grajski kapeli slovesne pete lavretanske litanije; obredu so med drugim prisostvovali domači duhovniki, postni pridigarji kapucini, učitelj, organist in pevci. Tri tedne kasneje je freisinški komisar Fürnpfeila slovesno instaliral in ga predstavil zastopnikom mesta: mestnemu sodniku, mestnemu svetu in predstavnikom loške gmajne, vsem županom in po 2—4 podložnikom iz vsake župe (f. 149, 149').

Najvišja stopnica, ki jo je bilo mogoče doseči v Škofji Loki, pa Fürnpfeilu ni prinesla sreče. Že dve leti nato (1650) se je namreč Fürnpfeil »prostovoljno« **odpovedal službi** in v Škofjo Loko se je vrnil kot loški glavar Hans Wangnerekh.¹⁴ Njegov padec je bil v zvezi s finančnim poslovanjem. Spričo nemirnih

časov se je pogosto premikalo **vojaštvo**, ki mu je bilo treba nuditi ne samo stanovanje, marveč tudi vso oskrbo, kar je predstavljalo hudo breme tako za meščane kot kmete. Sicer je bila dežela dolžna kriti nastale stroške, a ker je le-ta navadno poravnavała te obveznosti šele pri obračunavanju davka, je posredovalna vloga pripadala gospostvu. Prav tu se pa Fürnpfeil ni izkazal. Nedvomno je zagrešil veliko napako, da za leti 1648 in 1649 sploh ni napravil obračuna, kakor ga je bilo treba sicer leto za letom polagati zemljiškemu gospostvu, zaradi česar so spričo nejasnosti padali na Fürnpfeila različni očitki. Za oskrbo vojaštva naj bi bila dežela dolžna 14.672 gld. Po drugi trditvi naj bi Fürnpfeil prejel 11.000 gld. za kritje stroškov, a je podložnikom izplačal le manjši del za dobavo ovsu, sena in slame, vse drugo je ostal dolžan. Oglašalo se je tudi mesto, ki je zahtevalo kritje za 307 gld., ki jih je izdalo v zvezi z vojaštvom.¹⁵ Finančno zmedo naj bi po škofovem naročilu pomagala urejevati mimo loškega glavarja Wangnerekha tudi Pečaher in loški protipisar,¹⁶ razen tega pa je škof poslal v Škofjo Loko posebnega odposlanca z nalogo, da ostane tod na Fürnpfeilove stroške tako dolgo, dokler mu le-ta ne bo izročil uradnih računov in poravnal vse zaostanke.¹⁷ Kljub vsemu pa je bil Fürnpfeil še 1653 gospostvu dolžan 1200 gld.¹⁸ in je imel zelo verjetno zaradi urejevanja finančnih vprašanj pri sebi razne tajne spise, ki jih je šele 1656 poslal škofu.¹⁹

Po odstopu je Fürnpfeil živel v Škofji Loki kot **zasebnik**. V času homatij mu je umrla druga žena (1650), nakar se je januarja 1651 **tretjič oženil**, in sicer s hčerjo briksenškega svetovalca. Svatba je bila na blejskem gradu in se je nadaljevala naslednja dva dni v Škofji Loki, kjer je škofov odposlanec izročil Fürnpfeilu posebno darilo (f. 150—151'). Za gospodarski položaj novoporočencev je značilna višina dote, zaženila in jutrne, ki se je povzpela od nekdanjih 100 oz. 200 gld. na 500 gld. Glede posebnega darila nevesti (donation) se je ženin izrazil, da bo doseglo višino, kakršna je v takih primerih nasproti plemiški dami običajna in bo z njo zadovoljna (f. 166). Kot zasebnik Korbinijan Fürnpfeil ni živel odmaknjeno od družabnega življenja. V februarju 1652 je imel npr. v gosteh prifarškega in šmartinskega župnika, starološko grajsko gospo Elizabeto Scarliči in njeno hčerko, Karla Pečaherja st. s snaho in zetom, svojega pastorka protipisarja Jeremijo Grundlerja itd. Istega meseca je bil s podobno družbo v gosteh pri Jeremiji Grundlerju, pri loškem glavarju, pri prifarškem župniku in pri gospe Scarliči v Stari Loki (f. 153'). Vrhnja plast loškega prebivalstva je tudi sicer gojila družabno življenje, kot kaže primer iz 1654, ko je bila pri Jeremiji Grundlerju maškerada (mazzarada), ki se je je udeležil mimo Korbinijana Fürnpfeila tudi loški glavar (f. 154').

Kot zasebnik je Fürnpfeil užival **imenje**, ki ga je med tem še bolj okrepil. K prejšnjim desetinaam si je pridobil še nekaj novih, od klaris je kupil travnik pri Moškrinu, predvsem pa je poskrbel za ureditev svoje **pristave** v Spodnjem Karlovcu. Tam je namreč sčasoma dokupil tri vrtove in jih povezal v celoto. Na pristavi je imel razen marofa z obdelovalno zemljo v spodnjem delu tudi letoviško hišico (sommerhäusl), 1655 je pa postavil nov skedenj in senik. Najobsežnejši vrt je bil pri zgornjih mestnih vratih (bey dem obern thor); razdelil ga je na štirikotne, z vrstico uravnane dele, ga okoli in okoli obdal z ograjo in poleg ograje posadil vrtnice. Na ta vrt je mejil vrtič, ki ga je na novo uredil 1655. Na pristavi je gojil lepo sadno drevje, ki ga je negoval v taki meri, da je dal na posamezna debla cepiti po 2—4 sorte sadja (f. 158', 182, 182', 184, 184').

Zadnja leta so ga morile razne težave. Kazno je, da z ženo ni bilo pravega razumevanja (f. 181, 181'). Dne 24. aprila 1656 je izbruhnil v popoldanskih

urah strašen požar, ki je uničil več hiš in marofov. Ogenj je divjal tudi na njegovi pristavi in jo je uničil v taki meri, da je napravil za okrog 1000 gld. škode (f. 158'). Predvsem pa je imel zadnja leta hude skrbi zaradi **bolezni**. Leta 1654 ga je mučila podagra (f. 155'), dve leti nato ga je vrgla na bolniško posteljo vodenica. Večkrat je pisal po zdravnika dr. Franca Kopina, ki se pa ni zganil. Predpisal je samo zdravila in nekajkrat poslal k njemu apotekarja Ludvika Hauensteina in njegovega pomočnika, ki je bolniku dajal klistir in druga čistilna sredstva. Nato ga je zdravil 25 dni zdravnik Gullinaldus Mensuratti in pustil ob odhodu pri njem brata Caesarja. Po treh tednih zdravljenja je Fürnpfeil vprašal zdravnika za račun in mu dejal, da bo rad plačal dvakrat toliko, kot je zdravnik prejel od dr. Khunzlmana. Ker mu je le-ta poslal 50 dukatov, jih je zdravnik zahteval od Fürnpfeila 100. Bolnik je spočetka mislil, da se zdravnik šali, vendar je šlo zares. Fürnpfeil na to ni pristal. Končno je dal zdravniku 31 dukatov in 2 kroni, njegovemu bratu Caesarju pa 4 dukate; za apoteko je posebej izdal 43 gld. Zdravnik je vendar vztrajal pri svoji zahtevi. Ko se je Fürnpfeil glede tako visokega računa obrnil na deželo, mu je zdravnik odgovoril, da bo zaenkrat potrpel, bo pa opravil po Fürnpfeilovi smrti z dediči (f. 157—158, 191, 191'). Zdravljenje ni imelo nobene uspeha. V januarju 1657 je Korbinijan Fürnpfeil umrl v šestdesetem letu starosti (f. 170), istega leta je preminil tudi njegov brat Sigmund.²⁰

Ko je loški glavar sporočil škofu vest o smrti Korbinijana Fürnpfeila, je pripisal, da obsega njegova **oporo** 15 pol teksta in da je zapustil otrokom lepo premoženje.²¹ Glavarjeve besede niso bile neutemeljene, kot kaže tekst prvotne oporoke (28. marca 1656), ki jo je glede na škodo pri požaru in glede na stroške od bolezni le nekoliko spremenil (28. decembra 1656, f. 177'—187, 190—191').

Pokopan je Fürnpfeil želel biti v prifarški cerkvi v kapeli sv. Mihaela, ki jo je leto dni pred smrtjo z ustanovo 175 gld. renoviral in ondi postavil nov oltar ter določil, da porabijo obresti, razen za štiri maše na leto, v glavnem za reveže v mestu in na Fari, ki zaradi bolezni ne morejo prosjačiti ali se sramujejo javno jemati miloščino (f. 193—194). Podrobno je v oporoki določil glede števila maš zadušnic, ki naj jih opravijo ne samo domači duhovniki, marveč tudi redovniki v vrsti samostanov. Posebej je namenil 100 gld. kapucinom. Z denarjem naj razpolaga sin p. Konstantin. Posebej je določil, naj iz te vsote oblečejo tri kapucine, sin Konstantin naj si pa oskrbi nov plašč, čevlje in brevir, sicer pa denar lahko svobodno uporabijo, npr. za knjižnico, mašna oblačila, poslopja ipd. (f. 177'—180). Enajstim imenom označenim dolžnikom naj izpregledajo polovico obresti za tekoče leto, vendar s pogojem, da so dotlej izplačali vse zaostanke (f. 180').

Vdovi, s katero ni imel otrok, je v upanju, da ne bo privedla vsega premoženja na rob propada, prepustil upravljanje deleža njenih mladoletnih pastorkov, med katerimi je bil najmlajši star komaj osem let in mu je oče zapustil 800 gld. za šolanje (f. 182', 184, 187). Vdova naj se z otroki ne prepira. Dediči ji morajo vrniti jutrnjo (500 gld.) in doto, ki jo je pa njen brat izplačal šele v septembru 1655 (f. 184). Vdovi pripadejo desetine v Gorenji vasi na Poljanskem od 9 gruntov in 1 kajže, kar nese letno 70—80 starjev žita, dalje travnik pri Moškrunu in zgornji vrt na loški pristavi (f. 182, 182', 184').

Podrobneje so v oporoki opisane pravice do **stanovanja v Kasarni**. Vdovi pripada soba (zimmer) pri stopnicah in železni ograji (gärtrer); sobo je Fürnpfeil opremil z novimi okni in dal tja postaviti novo peč, dediči naj pa položijo nove deske (vnteren vnd oberen poden). Pri tej sobi sta še majhna kam-

rica (das khlaïne cämerl) in velika kamra (die grosse camer). Na to se naslanja mala kuhinja, zadaj je lep štibelec (stibel) in poleg velika kamra. Poleg hiše in mestnih vrat je proti mesnicam majhna vinska klet. Proti vodi leži globoka klet, kamor se spravlja zelje, repa, sadje in kjer obstane čez zimo razna zelelnjad in povrtnina. V tem stanovanju, sestoječem iz dveh lepih sob (zimmer), treh kamer in dveh kleti (prostor, označen zgoraj kot štibelec, je prej v tem podatku upoštevan kot »zimmer«), se je dobro počutil deželan Wolf pl. Siegesdorfer in bo vsekakor dovoljno za vdovo. — Druge sobe in prostore naj vdova pusti otrokom. Da ne bi prišlo do neprilik zaradi služinčadi, naj bo otrokom dovoljeno ograditi in zakleniti hodnik nad vodo proti zadnjemu štibelcu, ki pripada vdovi, vendar morajo pri vratih pred štibelcem prepustiti vdovi toliko proste površine, da lahko tam namesti razno ropotijo (naglstokh oder pluembwerkh). — Spodnja dvorana, določena za razvedrilo (sall oder mueshaus), naj bo odprta za obe stranki. Če se ne bi mogli sporazumeti, se mora umakniti vdova (f. 185).

O nadaljnjih odnosih med dediči naš vir molči. Pač pa izvemo nekaj več o **Vidu Ferdinandu**, Korbinijanovem sinu iz drugega zakona. Šest let po očetovi smrti se je Vid Ferdinand oženil z Marijo Sidonijo, hčerjo deželnega svetnika Matije Strobla. Gospodarsko moč tega para spet nakazujejo dota, zaženo in jutrna; višina vsake teh je znašala že 700 gld., razen tega naj bi pa dal ženin nevesti še posebej darilo (freye donation), deloma takoj, deloma kasneje v višini 700 gld. (f. 168). Na premoženjsko stanje Korbinijanovega sina je moč sklepati tudi na podlagi seznama raznih dragocenosti, ki jih je imela njegova žena že v času, ko je napravila oporoko (1675). Inventar našteva med zlatnino 13 zlatih verižic, 5 zapestnic, 13 ogrlic — v eni teh je bilo 29 rubinov — in 12 prstanov, od katerih je imel eden 7 čeških diamantov. Med srebrnimi predmeti pa našteva 10 pasov, vrsto čaš, med katerimi srečamo tudi otroški kozarec; v tem seznamu so omenjeni tudi vrči, 2 svečnika, 2 posodi za kis, 2 posodi za sol in ducat lepih srebrnih žlic (f. 203—205).

Primer rodbine Fürnpfeil je samo eden med mnogimi na loškem ozemlju, ki priča, kako donosna je bila služba vodilnega nameščenstva loškega gospodstva. Rodbine tega nameščenstva so se gospodarsko sicer hitro dvigale, a večina njih na loškem ozemlju ni pognala globokih korenin. Tako je bilo tudi z rodno Fürnpfeilov, ki je v Škofji Loki hitro zablestel, a prav tako razmeroma kmalu ugasnil.

Opombe

Kratici: Don. = Fr. Kos, Doneski k zgodovini Škofje Loke in njenega okraja, Ljubljana 1894
KM = Kreisarchiv, München

1. Don., št. 291, str. 184. — 2. Arhiv Slovenije, I/45 r; kolikor ne citiram drugače, se citati nanašajo na ta vir. — 3. Fr. Kos, Zgodovinski pobirki iz loškega okraja, IMK, 2/1892, str. 4; KM, fasc. 29, št. 33. — 4. S. Vilfan, Pravna zgodovina Slovencev, Ljubljana 1961, str. 255—256. — 5. S. Vilfan, o. d., str. 307—308. — 6. Fr. 141; Fr. Kos, o. d., str. 26. — 7. KM, fasc. 40, št. 209. — 8. Fr. Kos, o. d., str. 7. — 9. Don., št. 146, str. 97. — 10. P. Blaznik, Kolonizacija in kmetško podložništvo na Sorškem polju, SAZU 1, Razprave 2, Ljubljana 1953, str. 223—224. — 11. Don., št. 268, str. 173. — 12. Don., št. 180, str. 129; št. 267, str. 172; št. 350, str. 210; št. 399, str. 233. — 13. KM, fasc. 37, št. 201. — 14. F. 150—151; Don., št. 258, str. 168. — 15. Don., št. 258, str. 168; št. 281, str. 178; št. 283, str. 179; št. 386, str. 226—227. — 16. Don., št. 267, str. 172; št. 308, str. 192. — 17. Don., št. 276, str. 176. — 18. Don., št. 350, str. 210. — 19. Don., št. 432, str. 248. — 20. Don., št. 448, str. 253. — 21. Don., št. 440, str. 250.

Zusammenfassung

AUS DEM LEBEN DES ADELS VON ŠKOFJA LOKA IM 17. JAHRHUNDERT

Der Adel, der in Škofja Loka nur wenige Vertreter zählte, stammte nur zum Teil aus slowenischem Blut, größtenteils war er von fremder, vor allem deutscher Herkunft. Er nahm in der Verwaltung der Herrschaft Škofja Loka in großem Ausmaß wichtige Stellen ein. In Škofja Loka erwarb er Liegenschaften und suchte sich durch verschiedene Privilegien möglichst von der übrigen Stadtbevölkerung abzusondern. Ein gutes Beispiel des Lebens dieser oberen Gesellschaftsschicht bietet die Familie Fürnpfeil von Pfeilhaimb, die aus Freising stammte. Führendes Mitglied dieser Familie im Gebiet von Škofja Loka war Korbinian Fürnpfeil, der volle 29 Jahre Gegenschreiber und schließlich auch Verwalter der Herrschaft war. Das letztere Amt übte er allerdings nur sehr kurze Zeit aus, da er es wegen finanzieller Unregelmäßigkeiten bald niederlegen mußte.

Korbinian Fürnpfeil verstand es, sich während der Jahrzehnte seiner Amtstätigkeit in Škofja Loka eine solide wirtschaftliche Grundlage zu schaffen. Unter anderem erwarb er in der Stadt das große sogenannte Siegesdorfersche Haus, das zu den abgabefreien Gebäuden gehörte. Er richtete sich einen prächtigen Meierhof ein, brachte auch in der Umgebung der Stadt einige Parzellen käuflich an sich und verfügte über so viel Geld, daß er sich den Gläubigern des Freisinger Bistums und den Gründern kirchlicher und religiöser Stiftungen zugesellte. Seinen allmählichen wirtschaftlichen Aufschwung veranschaulichen deutlich seine Eheverträge. Korbinian Fürnpfeil war nämlich dreimal verheiratet. Bei seiner ersten Eheschließung betrug das Hochzeitsgut, d. i. die Widerlage und die Morgengabe, je 100 Gulden, bei der zweiten verdoppelte sich diese Summe und bei der dritten betrugen die Anteile schon je 500 Gulden. Korbinians Sohn Veit Ferdinand konnte die erstgenannte Summe sogar versiebenfachen.